

Νίκος Ξηρουδάκης

Ο εξεγερσιακός σεισμός που συντάραξε την Αθήνα και τις μεγάλες πόλεις της Ελλάδας, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Γιάννενα εκείνο τον «άγριο» Νοέμβρη, άγγιξε, όπως ήταν φυσικό, και τους μαθητές. Ιδίως αυτούς των τελευταίων τάξεων και μάλιστα όσους πήγαιναν φροντιστήριο στο κέντρο της Αθήνας.

Σε μια εποχή διαφορετική από τη σημερινή, μέσα στη χούντα, χωρίς συλλογικές διαδικασίες («επιτροπάτα» μας ονόμαζαν όταν πηγαίναμε να διεκδικήσουμε κάποιο απλό μαθητικό αίτημα), με υποχρεωτικό κούρεμα και αποβολές σε όποιον δεν φόραγε το σήμα με την κουκουβάγια.

Κάποιοι πιο «πολιτικοποιημένοι» μαθητές, ορισμένοι μέλη ή στις παρυφές οργανώσεων της αριστεράς, κρατούσαν αποστάσεις ή δεν εμπιστεύονταν τους «κανονικούς» συμμαθητές τους, εργατόπαιδα που σύχναζαν σε γήπεδα ή σφαιριστήρια. Κι όμως, τα παιδιά των τελευταίων θρανίων, αυτοί που ασχολούνταν με το ποδόσφαιρο, έδωσαν όλοι το «**παρών**». Μέσα σε λίγες ώρες τις ημέρες της εξέγερσης, **έσπασαν όλα τα στεγανά**, αναδείχτηκε η αξία της **συλλογικότητας**.

Φοιτούσα τότε στο **6ο Γυμνάσιο Αρρένων**, στην αρχή της Λεωφόρου Βουλιαγμένης, στην έκτη τάξη (σημερινή Γ' Λυκείου). Πάνω από το σχολείο, δέσποζε ο Λόφος Λαμπράκη, όπως σήμερα ονομάζεται, με τις φυλακές ανηλίκων που «**φιλοξένησαν**» και **μαθητές, μέλη του Ρήγα Φεραίου**. Οφείλω στη μνήμη του συγκρατούμενού τους **Νίκου Τσουβαλάκη** να πω, ότι με το κύρος που αυτός είχε, τους προστάτεψε από τους κινδύνους της φυλακής.

Όταν η εξέγερση μπήκε στα σχολικά βιβλία, συνοδευόταν από μια φωτογραφία από επέτειο του Πολυτεχνείου και όχι την αυθεντική.

Η οπτικοποίηση της παραγραφής του αντιαμερικάνικου
αντιιμπεριαλιστικού περιεχομένου της εξέγερσης του
Πολυτεχνείου

Απουσίαζαν έτσι από την πύλη τα συνθήματα «Έξω αι ΗΠΑ», «Έξω το ΝΑΤΟ»

Σε κάποια επέτειο του πραξικοπήματος που έφερε τη χούντα, ενώ ένας καθηγητής εκφωνούσε λόγο, αυθόρμητα, χωρίς προσυνεννόηση, άρχισε από τους μαθητές να ακούγεται το ποδοσφαιρικό σύνθημα της εποχής «Υβ-Υβ-Υβ», με ρυθμικά χειροκροτήματα, όπως στο γήπεδο. Σε δύσκολη θέση ο Γυμνασιάρχης, χειρονομούσε φωνάζοντας «**Σταματήστε, σταματήστε!**». Ένας χωροφύλακας από τη φρουρά των φυλακών παρεξήγησε τη φάση και ανέβηκε με το όπλο στον ώμο να ζητήσει τα ρέστα από τον Γυμνασιάρχη, γιατί δεν μας αφήνει να χειροκροτήσουμε υπέρ της 21ης Απριλίου!

Τις μέρες της εξέγερσης, οι μαθητές από τα γύρω φροντιστήρια πηγαινοέρχονταν στο Πολυτεχνείο. **Χιλιάδες μαθητές και μαθήτριες συμμετείχαν.** Ουσιαστικά μάθημα δε γινόταν. Έσκιζαν τα φύλλα από τα τετράδιά τους, τα έκοβαν στα δύο και έγραφαν **αυτοσχέδια τρικ** με αντιδικτατορικά συνθήματα που μοίραζαν στους περαστικούς, κυρίως στους επιβάτες των τρόλεϊ. Μια συμμαθήτρια μάλιστα, έτυχε να δώσει στον πατέρα της! Τα χάσαμε όλοι. Την επόμενη μέρα μας είπε ότι τα μάλωσε, λέγοντας ότι «**της τα δώσανε και τα μοίραζε για να τα ξεφορτωθεί**», δικαιολογία που υποτίθεται ότι έχασε ο πατέρας της...

Στο σχολείο μου το πρωί της Παρασκευής 16 Νοέμβρη, ο απουσιολόγος δήλωσε παρουσία τού καθηγητή ότι το απόγευμα **θα πάρει παρουσίες στη Στουρνάρη**, καθώς όλοι σχεδόν είχαν αποφασίσει να κατέβουν.

Οι μαθητές από τα γύρω φροντιστήρια έσκιζαν τα τετράδια και έγραφαν αυτοσχέδια τρικ

Μαθητές από το 10ο Γυμνάσιο έγραφαν μέσα στο Πολυτεχνείο το σύνθημα «**Το 10ο Γυμνάσιο είναι μαζί σας**». Έγιναν απόπειρες **μαθητικής συνέλευσης** μέσα στο χώρο του Πολυτεχνείου, ιδίως το απόγευμα της Παρασκευής. Τις προηγούμενες ημέρες, κάποιες ώρες μια φοιτήτρια δεν επέτρεπε την είσοδο μαθητών στο χώρο, για λόγους προστασίας τους. Ο καθηγητής που είχε το φροντιστήριο στο οποίο πήγαινα, μας δήλωσε: «**Επειδή παραπονούνται πολλοί γονείς, να μην πηγαίνετε στο Πολυτεχνείο. Όταν με το καλό θα γίνετε φοιτητές, θα διεκδικήσετε κι εσείς τα δίκαια αιτήματά σας...**»

Το βράδυ της Παρασκευής, ο αστυνομικός διευθυντής Αθηνών **Χριστολουκάς** διεύθυνε τις επιχειρήσεις μέσα από ένα αυτοκίνητο στην Κάνιγος.

Την επόμενη μέρα μαθητές από πολλά σχολεία ξανακατέβηκαν στο κέντρο παρά τους φόνους και το κροτάλισμα των πολυβόλων.

Για το **Σάββατο 17 Νοέμβρη**, ο **Μιχαλολιάκος** που φοιτούσε κι αυτός στο 6ο, είχε δηλώσει σε βίντεο που ήρθε στη δημοσιότητα: «**Κάναμε μάθημα κανονικά. Ουδέν πρόβλημα**». Στην πραγματικότητα, κάθε άλλο: Η οργή των μαθητών για τους νεκρούς και την καταστολή της εξέγερσης δεν κρυβόταν. Ορισμένοι συμμαθητές είχαν έρθει στο σχολείο με εμφανή τραύματα, ένας με το χέρι στο γύψο. Άλλοι που ήταν γνωστό ότι συμμετείχαν, δεν εμφανίστηκαν καθόλου. Κάποιος ρουφιάνος κατήγγειλε ότι ένας μαθητής που συμμετείχε στο Πολυτεχνείο, ήρθε απέξω και καλούσε τους μαθητές να φύγουν από το σχολείο.

Οι περισσότεροι είχαν ακούσει τον ραδιοσταθμό μέχρι τέλους, με τη φωνή του **Μήτσου Παπαχρήστου**

να απαγγέλλει «*Σε γνωρίζω από την κόψη...*» Ο γυμνασιάρχης φώναζε από το μπαλκόνι: «*Σας λένε ψέματα!*».

Όταν χτύπησε το κουδούνι, αντί της χορωδίας, για πρώτη και τελευταία φορά **1.000 μαθητές τραγούδησαν δυνατά** όλοι μαζί τον Εθνικό Ύμνο. Στη συνέχεια ένας γυμναστής – πρώην χωροφύλακας- μας έκανε καψόνι και μας έβαλε να τρέχουμε για να εκτονωθούμε.

Όταν μπήκαμε στην τάξη, **για μάθημα ούτε λόγος**. Ένας συμμαθητής ανέβηκε σε ένα θρανίο και εκφώνησε έναν **πύρινο λόγο κατά της χούντας**, ενώ η καθηγήτριά μας έκλαιγε λέγοντας: «*Παιδιά μου, θα σας σκοτώσουν...*».

Παρά τους πυροβολισμούς που ακούγονταν συνέχεια απέξω, το κλίμα ήταν να βγούμε για διαδήλωση. Κατά τις 12 το μεσημέρι, πολύ κοντά στο σχολείο **σκοτώθηκε από σφαίρα** στην ταράτσα του σπιτιού της η **Βασιλική Μπεκιάρη, εργαζόμενη μαθήτρια** της Ε' τάξης του σχολείου που συστεγαζόταν με το δικό μας. Ορισμένοι είπαν ότι η σφαίρα προήλθε από πυροβολισμούς στον αέρα από τους χωροφύλακες της φρουράς των φυλακών ανηλίκων. Δημοσιεύματα των επόμενων χρόνων μιλούσαν για σφαίρες από περίπολο. Συνολικά τρεις μαθητές συγκαταλέγονται στον επίσημο κατάλογο των νεκρών του Πολυτεχνείου: **Διομήδης Κομνηνός, Αλέξανδρος Σπαρτίδης, Βασιλική Μπεκιάρη**.

Να σημειώσουμε επίσης ότι σε επόμενα χρόνια, όταν η εξέγερση μπήκε στα σχολικά βιβλία, συνοδεύονταν από μια φωτογραφία από **επέτειο** του Πολυτεχνείου και όχι από την εξέγερση. Απουσίαζαν έτσι από τις πάλλευκες κολώνες της πύλης τα συνθήματα «**Έξω αι ΗΠΑ**», «**Έξω το ΝΑΤΟ**», σε μια οπτικοποίηση της απόπειρας **παραγραφής του αντιαμερικάνικου - αντιιμπεριαλιστικού περιεχομένου** τής εξέγερσης του Νοέμβρη.

Όποιος έζησε το **Πολυτεχνείο του '73**, τον σφράγισε για πάντα. Είναι γι αυτό που η αστική τάξη επιχειρεί μάταια κάθε χρόνο να το ξεριζώσει από τη λαϊκή συνείδηση. Γιατί στο βάθος ξέρει, ότι δεν ήταν ο Νοέμβρης της αντιδικτατορικής οργής. Ήταν ο Νοέμβρης της προειδοποίησης.

Πηγή: **PRIN**